

Chełm – Stalag 319 i Las Borek

Historia

W stalagu 319 znajdującym się na terenie Chełma [niekiedy mówi się o dwóch obozach: 319 A i 319 B] przebywało w sumie około 200 tys. osób. Obóz istniał od lipca 1941 do kwietnia 1944 r. Największą grupę przetrzymywanych stanowili jeńcy radzieccy. Fatalne warunki panujące w stalagu 319: brak środków czystości, odzieży, niedostateczne wyżywienie, zimno i choroby spowodowały śmierć znacznej części przetrzymywanych. Na przełomie 1942 i 1943 r. przejściowo znaleźli się tu także jeńcy angielscy, belgijscy i francuscy. Od września 1943 r. Niemcy umieszczali w obozach jenieckich również tych żołnierzy włoskich, którzy zgodnie z zaleceniem swojego dowództwa odmówili dalszej walki po stronie państw ośi. W Lesie Borek, nieopodal cmentarza poobozowego na ul. Okszowskiej dokonywano w 1944 r. masowych egzekucji jeńców radzieckich i włoskich. W sumie zmarło tu lub zostało zamordowanych **ok. 90 tysięcy** ludzi. W Borku rozstrzeliwano także miejscowych Polaków i Żydów. Według niektórych relacji część jeńców włoskich została uśmiercona w szpitalu jenieckim za pomocą zastrzyków z trucizny. Przed nadejściem Armii Czerwonej Niemcy ekshumowali ciała rozstrzelanych, aby je spalić w celu zatarcia śladów.

Maciej Górny

Pamięć

Na terenie byłego obozu przy ul. Okszowskiej wybudowano w 1963 r. cmentarz z 48 zbiorowymi mogiłami oraz pomnikiem. Dwa lata później urządzono także cmentarz w lesie Borek w miejscu palenia zwłok rozstrzelanych [znajduje się tam 278 mogił zbiorowych]. Wybudowano pomnik, wmurowano tablicę poświęconą zamordowanym, a w 1989 r. także osobną tablicę upamiętniającą jeńców włoskich.

Maciej Górny

Informacje praktyczne

Chełm – Stalag 319 i Las Borek

Dojazd: Chełm jest obecnie miastem powiatowym. Przechodzi przezeń droga nr 82. Dojazd koleją: rozkłady jazdy dostępne na www.pkp.pl. Plan miasta dostępny na <http://www.planmiasta.net/chelm/>.
ul. Okszowska, Chełm